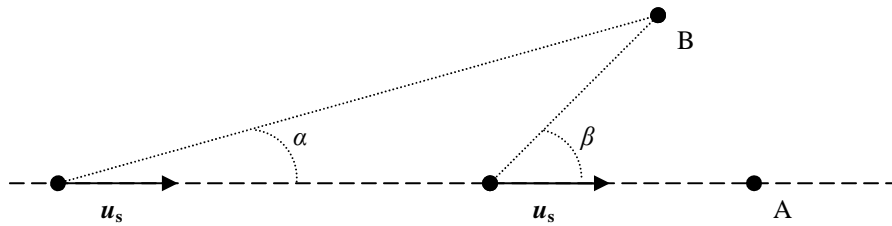

Politechnika Warszawska - Wydział Fizyki
Kuratorium Oświaty w Warszawie

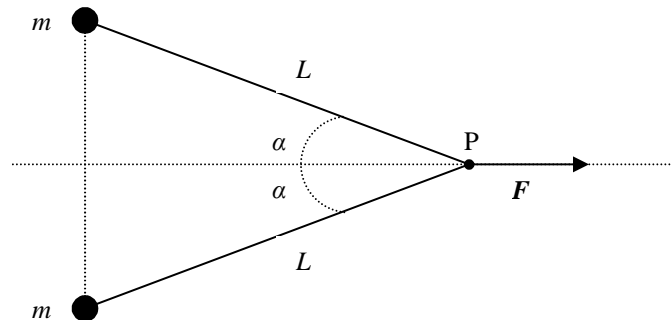
XXI KONKURS FIZYCZNY dla szkół średnich
Finał - 14 marca 2015 r.

Zadanie 1.

Punktowe źródło dźwięku drgające z częstością f_s porusza się z prędkością u_s po linii prostej. Prędkość dźwięku w powietrzu ma wartość v ($v > u_s$). Detektor A znajduje się na linii poruszania się źródła dźwięku, detektor B odsunięty jest na pewną odległość w bok od tej linii. (a) Jaka jest częstość drgań f_A fali rejestrowana przez detektor A? (Dane są: v, u_s, f_s .) (b) Jaka jest częstość drgań f_B fali, która dotarła do detektora B, jeśli w momencie jej wytworzenia źródło dźwięku przemieszczało się przez położenie określone przez kąt α ($0 < \alpha < 180^\circ$)? Należy przyjąć, że wielkość u_s/f_s jest mała w porównaniu do odległości pomiędzy źródłem dźwięku a detektorem. (Dane są: v, u_s, f_s, α .) (c) Wyznaczyć wartość α , jeśli w momencie rejestracji częstości f_B źródło dźwięku znajduje się w położeniu określonym przez kąt β . (Dane są: v, u_s, β .) Odp.: (b) $f_B = \frac{v}{v - u_s \cos \alpha} f_s$; (c) $\alpha = \beta - \sin^{-1} \left(\sin \beta \frac{u_s}{v} \right)$.

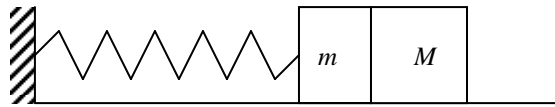
Zadanie 2.

Dwa identyczne krążki hokejowe, każdy o masie m , spoczywające na gładkiej tafli lodu połączone nicią o długości $2L$ tworzącą w chwili początkowej kąt 2α . Stała siła o wielkości F , prostopadła do prostej łączącej krążki i przyłożona w punkcie P nici, nadaje układowi przyspieszenie. Z jaką prędkością kątową względem punktu P porusza się każdy z krążków

tuż przed zderzeniem? Odp.: $\sqrt{\frac{F(1 - \cos \alpha)}{mL}}$.

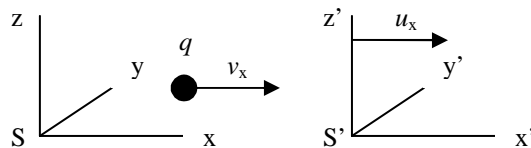
Zadanie 3.

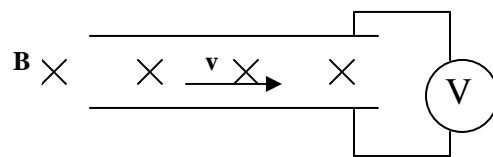
Klocek o masie m , przymocowany do lekkiej sprężyny, znajduje się w stanie równowagi. Drugi koniec sprężyny przymocowany jest do ściany. Klocek o masie M przystawiono do klocka o masie m i zaczęto powoli popychać w stronę ściany ściskając sprężynę o odcinek A . Układ następnie zwolniono. Jak daleko oddalone są od siebie klocki w momencie gdy sprężyna jest maksymalnie rozciągnięta po raz pierwszy? Tarcie pomijamy.

Odp.: $\sqrt{\frac{m}{m+M}} A \left(\frac{\pi}{2} - 1 \right)$.

Zadanie 4.

(I) W układzie odniesienia S jednorodne pole magnetyczne skierowane równoległe do osi y wypełnia całą przestrzeń i ma wartość B_y . Jednorodne pole elektryczne skierowane równoległe do osi z wypełnia całą przestrzeń i ma wartość E_z . Na ładunek q poruszający się równoległe do osi x z prędkością v_x działa wówczas w kierunku osi z siła Lorentz'a $F_z = q(v_x B_y + E_z)$. W układzie odniesienia S' którego osie x' , y' i z' są równoległe do odpowiednich osi układu S i który porusza się z prędkością u_x równoległą do osi x siła Lorentz'a ma wartość $F'_z = q'(v'_x B'_y + E'_z)$, gdzie wielkości primowane odnoszą się do wartości mierzonych w układzie S' . Przyjmując $q'=q$, $F'_z=F_z$ i $B'_y=B_y$ wykazać, że $E'_z=u_x B_y + E_z$. (Komentarz: $q'=q$ jest słuszne zawsze, $F'_z=F_z$ i $B'_y=B_y$ jeśli prędkość u_x jest mała w porównaniu do prędkości światła.)

(II) Odległość pomiędzy okładkami początkowo nienaładowanego kondensatora płaskiego wynosi d . Równoległe do jego okładek przestrzeń wypełnia pole magnetyczne o indukcji B . Jakie napięcie wskaże woltomierz podłączony do okładek kondensatora jeśli elektrycznie obojętna ciecz o względnej przenikalności elektrycznej ϵ_r przepływa pomiędzy okładkami z prędkością v skierowaną prostopadle do pola magnetycznego? Odp.: $dvB \left(1 - \frac{1}{\epsilon_r} \right)$.

Uwaga: W rozwiązaniach zadań należy przyjąć powszechnie znane stałe fizyczne (np.: g , R , ϵ_0 itp.) za dane.